

Belina pekla in japonsko-slovenske izgube v prevodu

Na pajkovi mreži obvisijo skriti pomeni nečesa skupnega

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Svetovna praizvedba uprizoritve Avdicija za življenje – Audition for Life slovenske skupine Betontanc in japonskega kolektiva The Original Tempo v režiji **Matjaža Pograjca** in **Masahira Kinoshite**, v koprodukciji zavoda Bunker in EPK, je dvakrat (z reprizo predsinoci) napolnila veliko dvorano Lutkovnega gledališča Maribor.

Peta mednarodna koprodukcija slovenske skupine Betontanc, ki se je na svetovno prizorišče provokativno zavihnila pred dvaindvajsetimi leti iz kletnih prostorov ljubljanske Poljanske gimnazije z uprizoritvijo Pesniki brez žepov ustanovitelja in idejnega vodje Matjaža Pograjca in ni nikoli do kraja osvojila tukajšnje teatarske kritike, tujo pa absolutno, je nastala v sodelovanju z mladim japonskim umetniškim kolektivom The Original Tempo. Za mesec dni intenzivnega umetniškega soustvarjanja z gostitelji na rezidenci v Osaki, v nadaljevanju pa še v Sloveniji, je slovenska odprava najprej izbrala Knjigo o Blanche in Marie švedskega pisatelja Pera Olova Enquista (o Marie Curie, Blanche Wittman in Jane Avril), a se je kmalu izkazalo, da so jezikovne in kulturne razlike ter pregraje za tisto tematiko neobvladljive. Radiacijska tema, uglašena na sodobnost, se je raje umaknila univerzalnejšemu arhetipu. Za literarno izhodišče plodnejšega soustvarjanja so izbrali "varnejšo", obče znano zgodbo Pajkova nit japonskega pisatelja **Rjunosukeja Akutagawe**, avtorja znamenitega Rašomona.

(Vse)obsežno zastavljena koprodukcija

ja išče univerzalnosti in razlike na belini in brezhibni vizualni animaciji, ki na trenutke prevpije betontančevski značilni gib. Potočan in Stegnarjeva, pa tudi japonski zrcalni par, sta na podiju-mizi v skrajno estetizirani, manj tipično visokoenergetsko betontančevski drži kot kak nežni beli origami. Izstopi z ekrana/odra so sestopi v peklenko realnost, v groteskni reality šov belih balonov, ki s poki nenehno ustvarjajo napetost in deziluzijo. Tekma v bizarnih disciplinah je kot vrhunec predstave tujek, kot je nenavadno gibanje japonske plesalke (v enem od prizorov celo na špičkah) in performerja v podvojeni situaciji.

Če je izguba prevoda pri **Sofiji Coppola** v njenem filmu bila še absurdno nedolžna, kajti **Bill Murray** je vendarle tam oglaševal "svoj" viski, je tukaj izguba v breznu nerazumevanja gigantska. Nikoli ni uglašeni do kraja – niti ko so vsi poenoteni v gibu in glasu. Še najbolj kompatibilni se izkažejo glasbeniki, ki so v pomanjšani zasedbi peklenkega kvarteta najduhovitejši del šova, ki poteka v slog(an)u "Izbiri sta vedno dve. Vmes je tanka linija. Počasnih odločitev ni. Hitre se kaznujejo...".

Pograjc je peklenke muke prilagajanja, poskusa uglaševanja dveh civilizacij in kultur, zlil v visoko estetizirane slike slepeče beline, z intervencijami peklenke rdečine, v podobi kraljevih/hudičevih škorenjcev in pajkic moderatorke šova. Ta rdečina deluje subverzivno, podobno kot pojoča japonska govornica. Za japonske gledalce pa najbrž redki slovenski monologi. Največja vrednost predstave je, da se ni čisto izgubila – ne v prevodu, ne v kopičenju podob in informacij, ne v želji po iskanju dialoga. Pustila je tanko linijo, ki jo pajkova mreža izjemno lucidno simbolizira in se bodisi pretrga po potrebi ali na njej obvisijo skriti pomeni nečesa skupnega.

Morda še najboljše ponazorjenega v bravuri Branka Potočana na belih trakovih. Vsi ostali strmoglavijo po

njih, pravi virtuoz pa kot pajek ekvilibrira do onemoglosti v višavah. A nič zelo človeškega ni v tem gibanju.

Naracija se vseskozi umika gibu in ritmu, ki je neverjetno sugestivno, skoraj ekstatično na trenutke, elektronska trdota in nežnost udarjata s pravo mero med nežne, bele kosme in peruti. Med vizualnim in zvočnim kodom se sprehaja predstava - vseskozi v visoki legi. Take koprodukcije so najbrž prihodnost svetovne gledališke umetnosti. Da se energije zlijejo in kodi pomešajo, predvsem pa je koristno, oplajajoče sobivanje v enem in drugem okolju. Da bi ga le bilo več. Ker v tem kontekstu je izplen mnogo večji kot recimo na univerzal(istič)ni operni svetovni sceni, kjer se vse dogaja po davno utirjenih scenarijih in stoletnih partiturah, za vse enakih. To Betontančevo pa je krvavo in z znojem prepojeno dobesedno dotikanje teles, duhov in povsem odtujenih govoric. Ko se japonski gledališčniki, nejavni dotikov, morajo dotikati in gledalci to sprejeti, je to preboj, podoben tistemu, ko Japonci projicirajo v našem teatru svojo sofisticirano projekcijo z mašinerijo, o kateri se nam ne sanja. Seštevek in presežek je v vsakem primeru, napori vseh vpletenih so enormni. In to je posebna dodana vrednost, totalni suspenz te nenavadne umetniške koprodukcije, v kateri so "mali Slovenci preglasili, prekvasili, pregibali ...velike Japonce". Ljubljanska premiera bo 11. junija v SME Elektra Ljubljana, marca in oktobra prihodnje leto pa načrtujejo turnejo po Japonski, z vrhuncem na največjem japonskem festivalu TPAM v Tokiju.

Avdicija za življenje – s svetovne premiere v LGM

Avdicija za življenje/Audition for Life

Izvedba: Betontanc in The Original Tempo, režija Matjaž Pograjc in Masahiro Kinoshita, igralci in performerji Katarina Stegnar, Yuka Hyodo, Ivan Peternej, Branko Potočan, Shuichi Sakaguchi, glasbeniki Boris Benko in Primož Hladnik (Silence), harmonikar Marko Brdnik in kitarist Katsunori Takayama, video Kiyotaka Yoshimitsu, scenografija in oblikovanje luči Tomaž Štrucl, Lutkovno gledališče Maribor, 8., 9. junij.